

TISKOVÁ ZPRÁVA

Průzkum Charity: Každý osmý Čech má strach, že se do roka bude muset stěhovat, o střechu nad hlavou ve stáří se bojí třetina lidí

Praha 26. listopadu 2020

Jen 4 procenta lidí si myslí, že bydlení v České republice je dobře dostupné. Každý osmý člověk se obává, že bude muset v následujících 12 měsících současné bydlení opustit, v případě nájemních bytů se toho bojí dokonce každý čtvrtý. I to ukázal průzkum na téma dostupnosti bydlení připravený pro Charitu Česká republika a katolickou církev agenturou Median. Některé problémy, jež nyní eskalují kvůli pandemii, by mohla vyřešit promyšlená obecní bytová politika, jiné dlouho očekávaný zákon o dostupném a sociálním bydlení.

Bydlení a jeho dostupnost je pro Čechy velkým tématem už dlouho. Jak však do chronických problémů zasáhla pandemie nemoci covid-19 a s ní spojená vládní opatření? Co si obyvatelé České republiky myslí o dostupnosti bydlení, čeho se bojí, v čem vidí příčiny stavu a jak by se podle nich daly řešit? To vše obsahuje průzkum, který si Charita a katolická církev pro lepší porozumění současné situaci nechaly udělat na začátku podzimu (více o něm viz níže).

Průzkum ukázal, že stejné obavy pocítí ují a uvádějí lidé z různých sociálních vrstev. Vedle hrozby stěhování, která se týká každého osmého obyvatele Česka¹, má téměř třetina lidí obavy z toho, kde budou bydlet ve stáří. Více než polovina je přesvědčena, že problém sehnat bydlení budou mít jejich děti. Celkově respondenti velmi špatně hodnotí dosažitelnost bydlení v Česku – celkem 71 % si myslí, že bydlení je špatně nebo velmi špatně dostupné, nejhůř přitom dopadla Praha a střední Čechy. Za spíše dostupné ve své obci považuje bydlení jen 26 % respondentů a v Česku obecně 33 %. To, že lidé hodnotí situaci ve svém okolí hůře než obecnou, ukazuje na naléhavost problému.

„Katolická církev se lidmi, kteří nemají vlastní bydlení, zabývá odnepaměti; vždy provozovala sirotčince nebo ubytovny pro lidi bez domova. Na území dnešní České republiky se těmito službám věnujeme právě prostřednictvím Charity již téměř sto let. Charitní služby vycházejí z křesťanské etiky a pomáhají nejen osobám na okraji společnosti. Odborníci z Charity spolupracují se státními institucemi a zákonodárci na vytvoření kvalitních nástrojů sociální politiky pro zlepšení podmínek v oblasti bydlení pro všechny,“ uvádí Stanislav Příbyl, generální sekretář České biskupské konference, která je zřizovatelem Charity Česká republika. Podle jeho názoru je nezbytné vytvořit podmínky pro vznik bydlení dostupného obyvatelům v celé republice a snížit počet lidí, kteří nejsou schopni fungovat v rámci systému.

Příčiny stavu a možná řešení

Vedle spekulací s nemovitostmi (79 %) a pomalé výstavby bytů (77 %) vidí respondenti příčiny zhoršující se dostupnosti bydlení v nedostatku obecních bytů (77 %) a v takzvaném obchodě

¹ Předmětem průzkumu nebyl další rozbor obav, ale z poznatků lze vyvodit, že zatímco chudým lidem hrozí ztráta nájemního bydlení a přesun do tzv. substandardního bydlení (nekvalitní ubytovny), lépe situovaní se obávají nemožnosti splácet hypotéku či nutnosti svou nemovitost prodat.

s chudobou (76 %); poslední faktor nepovažují za problém pouhá 3 procenta dotazovaných. Nedostatek obecních bytů přitom považuje za zásadní problém polovina těch, kteří si myslí, že bydlení v jejich obci je špatně dostupné, 64 % považuje za problém neexistenci zákona o dostupném a sociálním bydlení, třetina dotazovaných v tom dokonce vidí zásadní problém.

A co by se podle účastníků průzkumu mělo stát, aby se situace zlepšila? Nejvíce lidí (69 %) by podpořilo bytovou výstavbu na území celé republiky, 65 % by podpořilo přijetí zákona, který by zaručoval dostupné bydlení pro zranitelné skupiny obyvatel, stejné procento lidí by podpořilo sociální byty pro lidi v bytové nouzi a 62 % rozvoj družstevního bydlení. Podpora přitom převládá spíše pro celostátní než pouze lokální opatření.

Nejsou to však jen lidé v nájemním bydlení, kdo má v současné době problémy. Ohroženi jsou rovněž lidé s hypotékou, což je zhruba třetina těch, kteří bydlí ve vlastním. Odklad splátek hypotéky v letošním krizovém roce totiž využila téměř desetina z nich.

„Do obav lidí týkajících se ztráty bydlení se promítají výpadky jejich příjmů v souvislosti s aktuální situací. To bude palčivý problém pro následující měsíce. Do konce října si 270 tisíc rodin u bank odložilo splátky úvěrů, řada lidí se také dohodla s majiteli bytů na odkladu nájemného. Od listopadu ale musejí začít splácet, což bude pro řadu z nich problém. Zvláště nízkopříjmovým rodinám nyní ve vyšší míře hrozí ztráta bydlení, což se pravděpodobně projeví po Novém roce. I proto bychom rozhodně neměli obavy čtvrtiny obyvatel bydlících v nájmu podceňovat,“ hodnotí závěry průzkumu ředitel Charity Česká republika Lukáš Curylo a dodává: „Dlouhodobé problémy jsou do velké míry způsobeny opakovaným odkládáním již několikrát připraveného zákona o dostupném a sociálním bydlení a na něj navázanou podporou obecní bytové výstavby. Po dokončení a schválení tohoto zákona, který by ohroženým skupinám, což jsou neúplné rodiny, senioři, lidé se zdravotním postižením i mladé rodiny, zabezpečil kvalitní a cenově dostupné bydlení, voláme jako Charita už roky. A teď je skutečně nejvyšší čas ho přijmout.“

Využitá podpora a empatie

Jen 14 % lidí uvedlo, že má dobrý přehled o aktivitách v oblasti bydlení ve vlastní obci. Větší přehled mají lidé ve středním věku a také lidé z vesnic a měst do 1000 obyvatel. Více než polovina má přehled základní, třetina malý nebo žádný. Do poslední skupiny patří nejčastěji obyvatelé měst nad 100 tisíc obyvatel.

Více než třetina respondentů využila v posledních 5 letech nějakou formu podpory v bydlení. Nejčastěji (28 %) to bylo stavební spoření se státní podporou, 8 % využilo příspěvek na bydlení, 6 % nájemní bydlení v obecním bytě, 3 % využila poradenství ohledně bydlení na úřadu městské části a pouhé 1 % dotázaných využilo půjčku od Státního fondu rozvoje bydlení. Stavební spoření častěji využívají muži (32 %) než ženy, jež naopak častěji využily příspěvek či doplatek na bydlení (11 %). Stavební spoření je pochopitelně častější u lidí s vysokoškolským vzděláním a u lidí s nejvyššími příjmy.

Zajímalo nás také, nakolik si lidé jsou vědomi obtíží a obav svých spoluobčanů. Více než polovina (57 %) dotázaných uvedla, že osobně nezná nikoho, kdo by byl v bytové nouzi; nejčastěji to byli respondenti s vysokoškolským vzděláním (63 %). Převážná většina (68 %) těch, kteří si myslí, že bydlení v jejich obci je dobře dostupné, nikoho v bytové nouzi nezná. Výsledky jsou tedy podobné jako u našeho předchozího průzkumu Mladí a chudoba (2018), který ukázal, že zhruba polovina dotazovaných, kteří nespádají do kategorie chudých, žádného chudého nezná. Naopak 27 % respondentů současného průzkumu zná 1 až 2 lidi v bytové nouzi a 16 % jich zná ještě víc; tyto odpovědi uváděli nejčastěji ti, kteří mají základní vzdělání či střední školu bez maturity.

O průzkumu

Průzkum Dostupnost bydlení provedla pro Charitu Česká republika a Českou biskupskou konferenci společnost Median v září a říjnu 2020. Jeho vznik podpořila nadace Renovabis. Byl proveden metodou CAWI na online panelu (na internetové populaci) **na vzorku 1019 respondentů nad 18 let, jehož složení reprezentuje základní demografické proměnné: pohlaví, věk, vzdělání, kraj a velikost bydliště.** Ve vzorku stejně jako v realitě **převažuje bydlení v osobním vlastnictví**, třetina z nich má na bydlení hypotéku, což rovněž odpovídá skutečnosti v celé ČR. V nájmu žije 19 % dotazovaných, v Česku podle dostupných dat takto bydlí 22 % obyvatel.

Charita Česká republika je největší poskytovatel zdravotních i sociálních služeb v České republice. Ročně poskytuje pomoc zhruba o 150 tisícům lidí, což je zhruba pětina celého objemu služeb v obou oblastech. Otázkou dostupného a sociálního bydlení se Charita zabývá dlouhodobě, je také členem Hnutí za sociální bydlení. Charitu Česká republika zřizuje Česká biskupská konference.

Katolická církev v České republice je zřizovatelem Charity Česká republika. Prostřednictvím Charity naplňuje katolická církev jedno ze svých hlavních poslání, službu diakonie, tedy péči o slabé a potřebné.

Kontakt pro média:

Jan Oulík, tiskový mluvčí, e-mail: jan.oulik@charita.cz, tel. +420 603 895 984